

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. אין בהן אלא מצות פרוש ... אכלו לזה לוקה ... אכלו לזה אינו לוקה ...
כי אמרי אנא במיתה דעושה ניפול כי אמר איהו בשחיטה דאינה עושה ניפול.....1
- ב. בעין מיתה לחין מטמאים יבשים אין מטמאים.....2
- ג. הושיט את ידו למעי בהמה ושחט בן ט' חי ... ד' סימנין אכשר ביה רחמנא.....2
- ד. השוחט את הבהמה ומצא בה בן שמנה חי או מת או בן תשעה מת
קורעו ומוציא את דמו מצא בן תשעה חי ... שחיטת אמו מטהרתו.....3
- ה. קרעה ומצא בה בן ט' חי טעון שחיטה לפי שלא נשחטה אמו.....4
- ו. גיד הנשה נוהג בשליל וחלבו אסור דברי ר"מ ר' יהודה אומר אינו נוהג
בשליל וחלבו מותר ... מחלוקת בבן ט' חי והלך ... אף לדברי המתיר בחלבו אוסר
בדמו 5
- ז. דם התמצית באזהרה.....6
- ח. מהו לפדות בבן פקועה ... כיון דאמרי שחיטת אמו מטהרתו כבשרא
בדיקולא הוא או דילמא כיון דרהיט ואזיל ורהיט ואתי שיה קרינא ביה.....7

דף עד.

א. אין בהן אלא מצות פרוש ... אכלו לזה לוקה ... אכלו לזה אינו לוקה ... כי אמרי אנא במיתה דעושה ניפול כי אמר איהו בשחיטה דאינה עושה ניפול

כבר התבאר לעיל דף עג: אבר או בשר¹ המדולדלים, דהיינו שנעקר ממקומו
לגמרי ומחובר קצת, אם יכול לחזור ולחיות אם נשחטה הבהמה מותר. ואם
מתה הבהמה אינו לוקה עליו משום אבר מן החי אלא משום נבילה.

¹ שו"ע ונו"כ סב ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל אם אינו יכול לחזור ולחיות, אם מתה הבהמה² מיתה עושה ניפול דהיינו דהוה ליה כאילו נפל מחיים לפיכך לוקין עליו משום אבר מן החי, ואם נשחטה הבהמה י"א³ שהאבר אסור מדרבנן משום מצות פרוש דדומה לאבר מן החי. אבל מן התורה מותר דאין שחיטה עושה ניפול רצה לומר שנאמר דהוי כאילו כבר נפל מחיים זה לא אמרינן ואם כן השחיטה מטהר אותו אבר אלא מדרבנן אסור. וי"א⁴ דאסור מן התורה אלא דאין בו מלקות וראוי להחמיר בדבריו ולענין ספק אזלינן לחומרא לדעה זו.

ב. כעין מיתה לחין מטמאים יבשים אין מטמאים

כבר התבאר במסכת ע"ז דף סח: שבשר השרץ⁵ שנפסד והבאיש ונפסל מלאכול הכלב טהור מידי טומאה שהיתה בו⁶.

יבש עד שנעשה כחרש אם יכול להשרות בפושרין מעת לעת ולחזור לה כשהיה מטמא ואם לאו טהור ואפילו כאוכלין טמאים אינו מטמא.

בד"א במקצת השרץ אבל שרץ שיבש ושלדו קיים או שנשרף ושלדו קיים הואיל ותבנית כולו עומדת ה"ז מטמא וקרוב בעיני טומאה זו מדבריהם.

ג. הושיט את ידו למעי בהמה ושחט בן ט' חי ... ד' סימנין אכשר ביה רחמנא

בן פקועה⁷ – וולד שהוצא מרחם בהמה אחר שחיטתה ומיתתה – שיבואר להלן שניתר בשחיטת אמו, אם לא שחט האם ניתר הולד אם הוא בן ט' חי

² חכמ"א כלל ל"ז סעי' ה'

³ ב"י בשם הרשב"א ושאר פוסקים

⁴ רמב"ם מאכ"א פרק ה הלכה ו

⁵ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ד הלכה יב

⁶ הא דבעינן עד שיפסל מאכילת הכלב היינו לטהרו מידי טומאה שהיה בו לגמרי דאם לא קדם לו טומאה לא בעינן שיפסל מאכילת הכלב אלא כיון שנפסל מאכילת אדם שוב אינו מטמא כמ"ש רבינו פ"ב דטומאות אוכלין הל' י"ד. מעשה רקח

⁷ שו"ע ונו"כ יג ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בשחיטת עצמו דד' סימנים הכשירה בו התורה⁸, סימני האם אם נשחטו כראוי כדי לפינן להלן, וסימני עצמו דלא גרע מנולד אם הוא בן ט' חי, וכל שאר טרפות פוסלים בו⁹, ועכשיו אין להתיר שום ולד הנמצא בבהמה אם האם טריפה, דלא מהני ליה שחיטת עצמו¹⁰ דחיישינן שמא אינו בן ט'. אבל אם אינה טריפה אפילו הפריס על גבי קרקע נותר בשחיטת עצמו¹¹.

ד. השוחט את הבהמה ומצא בה בן שמנה חי או מת או בן תשעה מת קורעו ומוציא את דמו מצא בן תשעה חי ... שחיטת אמו מטהרתו

השוחט בהמה¹² ונמצאת כשירה ומצא בה עובר, בין חי בין מת בין בן שמונה בין בן תשעה מותר לאוכלו בלא שחיטה, והוא הנקרא בן פקועה ואפילו נולד אחר שחיטת האם, הרי זה מותר באכילה, ואינו טעון שחיטה, משום שנאמר (דברים יד פסוק ו) וְכָל בְּהֵמָה מִפֶּרֶסֶת פֶּרֶסָה וְגו' בְּבִהְמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ. ודרשינן דכל הנמצא בבהמה אֹתָהּ תֹאכְלוּ.

ושום טריפות אין אוסר אותו, בין נוצר טריפה ובין נטרף אחר לידתו¹³.

⁸ לבוש ומ"ז שם ז

⁹ ש"ך ח

¹⁰ אבל ודאי כשימתינן עד תחלת חי' ללידתו שאז יצא מספק נפל אפילו היתה אמו טריפה נותר בשחיטת עצמו. ש"ך שם יא והגאון בעל תבואות שור [ס"ק טו] חלק על זה וכתב דגם בשהה שלשים יום באדם ושמנה בבהמה אכתי אין זה בירור דלאו נפל הוא, והרי רבנן דפליגי ארבין שמעון בן גמליאל [שבת קלו, א] סבירא להו דבבן שמנה אפילו שהה לא יצא מחשש נפל, ואפילו רבן שמעון בן גמליאל אפשר דלא שרי אלא בנוולד דמסייע רובא, דרוב ולדות הנולדים לאו נפלים נינהו, משא"כ בנמצא במעי בהמה מנא לן דכלו חדשיו, ואיזה רוב יש כאן דנימא שהרוב יוכיח שכלו חדשיו, ולכן לא מהני אפילו ימתין חי' ימים לרבנן, אפילו לרבן שמעון בן גמליאל אולי לא מהני, עכ"ד. ועיין דגמ"ר שהסיק כש"ך ואף הרוצה להחמיר בבהמה, אין מקום בעולם להחמיר אם חי י"ב חודש, ומותר להשהותו י"ב חודש. יד יהודה ז

¹¹ ממה נפשך אי בן חי' לא הוה הפרסה כלל ואי בן ט' נותר מדרבנן בשחיטת עצמו. פמ"ג שם י

¹² שו"ע ונו"כ שם ב, סד ב

¹³ והוכרחתי לכתוב כן לפי שראיתי בהנהגות אשר"י (פ"ד סי' ה' ד"ה מצא בן תשעה חי) בשם ראב"ה ז"ל (סי' אלף וצ"ו ד"ה ואני קבלתי) דשחיטת אמו אינה מטהרת טריפות, עכ"ד. אמנם, אין דעת שאר הפוסקים כן, כמו שכתב שם (עי' הג"א). וזה לשון הר"ן ז"ל ריש פרק בהמה המקשה (כ"ד ע"א ד"ה חותך מן העובר) ואינו נאסר משום טריפות כל זמן שהוא במעי אמו שאפילו מת נותר בשחיטה, עכ"ל. וזה לשון הלכות גדולות סוף הלכות אותו ואת בנו (סי' ס"ו) ואפילו אשכחיה לעובר דמיחתך במעי אמו שרי למיכלי, עכ"ל. ולכאורה תמוה דעת ראב"ה מטעם שכתב הר"ן, שמ"ח ג תבו"ש י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ומותר לשחטו או להרגו ביום בו נשחטה אמו שכל שאינו טעון שחיטה אין בו משום אותו ואת בנו ומותר לשחטו ביום שנשחט אביו או אמו¹⁴.

אולם אין לאכלו חי¹⁵, משום בל תשקצו¹⁶, רק ימיתנו, או יכול ליטול ממנו אבר מן החי ולרצו, כדי שלא יהיה מאוס¹⁷. ואין לאכול האבר עד שתמות הבהמה והעובר¹⁸. ולהלן דף עה. יבואר בעזרי"ת מה דינו אם הפריס כל גבי קרקע.

דף עד:

ה. קרעה ומצא בה בן ט' חי טעון שחיטה לפי שלא נשחטה אמו

מה שהותר¹⁹ בשחיטת אמו דוקא ששחט האם שחיטה ראויה, אבל אם לא שחט האם אלא קרעה ומצא בה בן ט' חי, או שחטה ונתנבלה בידו, או שהיתה טריפה ושחטה אין הולד נותר בשחיטתה, אבל נותר בשחיטת עצמו דד' סימנים הכשירה בו התורה²⁰, וכל שאר טרפות פוסלים בו²¹ כמו שהתבאר אבל בן ט' מת או בן ח' אפילו הוא חי אין לו תקנה ואסור, דבן ח' אפילו הוא חי הרי הוא כירך אמו ונטרף אנב אמו שאינו יכול לחיות,

¹⁴ ש"ך יג ג

¹⁵ שמי"ח שם ב

¹⁶ אל תשקצו את נפשותיכם, ויקרא כ כה ואיסור זה יש אומרים שהוא דאורייתא, ויש אומרים דאינו אלא דרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא. כמו שהתבאר במסכת מכות דף טז.

¹⁷ משום דכל אוכל הפורש מחיים יש רבוי דם והאבר מיתווס ביה טובא ודבר מאוס הוא, כמו שאמרו במתניתין סוף מכות (כ"ג ע"א) ומה הדם שנפשו של אדם קצה בו כו'. ולפי זה הא דשרינן דם דגים שיש בו קשקשים בסוף סימן ס"ו (סעיף ט') והוא מנמרא דכריתות (כ"א ע"ב), היינו לאו דקשריף ליה בעיניה, אלא דאבלע ליה בתבשיל וכדומה או שמא אין נפש האדם קצה כי אם בדם אסור, כדמשמע בהא (ק"ט ע"ב) דאסור לן דמא שרי לן כבדא, וכן משמע קצת בבכורות דף ל"ז (ע"א) דאמרינן נבילות ומריפות נפש האדם קצה בהם. ומכל מקום בעי רחיצה לאבר דניטל מהחי דמאוס הוא שנגע בכל דבר בחיותו... תבו"ש שם א

¹⁸ דם שליל הוה ליה ככל שאר דם בהמה לאיסור, ועל דם לבו חייב כרת כמו שכתב הרמב"ם ז"ל (הל' מאכ"א פ"ו הל' ה'), אם כן, הוה ליה דם שהנפש יוצא בו, וכן נפש אמו הוא כנפשו דהשליל כמו אבר ממנו כמו שכתבו הפוסקים. ואם כן, שפיר קרינן ביה לא תאכלו על הדם. תבו"ש שם ח

¹⁹ שו"ע ונו"כ יג ג

²⁰ לבוש וט"ז שם ז

²¹ ש"ך ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם כן שחיטת עצמו אינו מתיר, ושחיטת אמו הרי היא שחיטה שאינה ראויה, כיון שהיא טריפה או נתנבלה בידו²².

וכבר התבאר שעכשיו אין להתיר שום ולד הנמצא בבהמה אם האם טריפה, ולא מהני ליה שחיטת עצמו²³.

ו. גיד הנשה נוהג בשליל וחלבו אסור דברי ר"מ ר' יהודה אומר אינו נוהג בשליל וחלבו מותר ... מחלוקת בבן ט' חי והלך ... אף לדברי המתיר בחלבו אסור בדמו

י"א²⁴ שמדכתיב וְכָל, דרשינן נמי כל שבבהמה תאכלו ואפילו חלבו וגידו של העובר שנשחטה אמו מותר²⁵, אבל דמו אסור²⁶ שאינו בכלל אוכל אלא

²² לבוש וש"ך ט

²³ אולם, אין מקום בעולם להחמיר אם חי י"ב חודש, ומותר להשהותו י"ב חודש. יד יהודה ז

²⁴ שו"ע ונו"כ סד ב וסה ז וכן דעת רוב הפוסקים להתיר חלבו, ובלבוש הביא רק דעה זו גבי חלב והמחבר כתבה בסתם בחלב וגיד ובפר"ח כתב גבי חלב וכן עיקר אלא שיש לנו לחוש לסברת הרב כיון דמחייב עליה כרת. וכנבי גיד החמיר כדלהלן

²⁵ ברמ"א כתב וחלב נפל אסור אם הפילה הבהמה. וכתב במ"ז ג לא ידעתי פירושו דאם נתכוין לאיסור חלב אדרבה באמת אין בו משום חלב כמ"ש הטור בשם רמב"ם. ואי נתכוין לאיסור מצד שהוא נפל זהו פשיטא דלמה יהיה מותר יותר משאר בשר הנפל. ובד"מ לא הוזכר מזה ונראה שהג"ה זו לאו מדברי הרב היא אלא איזה תלמיד טועה כתבה, ובש"ך ה כתב דאע"ג דאין חייב כרת על חלבו איסורא מיהא איכא משום חלב ומ"מ לא היה צריך הר"ב לכתוב זה כיון דמ"מ אסור משו' נבלה ואפי' מלקות נמי איכא משום נבלה כדכתבו הרמב"ם והטור והוא פשוט. ועיין פר"ח ופמ"ג

²⁶ שו"ע ונו"כ סו א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בכלל משקה ולא נותר מלשון תאכלו²⁷. ויש אוסרים²⁸ החלב והגיד²⁹ אם שלמו חדשיו וכן עיקר.

ואם הפרים³⁰ על גבי קרקע אסור חלבו וכ"ש גידו³¹, אף לדעה הראשונה שמכיון דטעון שחיטה משום מראית העין כמו שיתבאר להלן דף עה. אף חלבו אסור מהאי טעמא³².

ז. דם התמצית באזהרה

כבר התבאר במסכת פסחים דף סה. ובזבחים דף לה. שחיוב כרת³³ בדם אינו אלא על דם הנפש דכתיב באחרי מות בדם (ויקרא יז פסוק י – יא) וְנָתַתִּי פָנִי בַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ וְגו' תלה הכתוב איסור כרת בדם הנפש, אבל שלא על דם הנפש כמו דם האברים ודם התמצית שלאחר שחיטה שמתמצה ונסחט ושותת כשיוצא, הרי זה בלאו ולא בכרת.

אין חייבין כרת אלא על דם היוצא בשעת שחיטה ונחירה, או התזת הראש גם על דם השותת כל זמן שיש בו אדמומית³⁴, ועל הדם הכנוס בתוך הלב ועל דם הקזה לבהמה

²⁷ והטעם כתב הרא"ש דהוה כדם איברים והר"ן כתב הטעם דתאכלו מידי דבר אכילה ועיין בלבוש יג שם האריך בדרשת היתר חלב וגיד ואיסור הדם.

²⁸ דעת הרמב"ם (מאכלות אסורות ז, ג) דסבירא ליה דאע"ג דקיימא לן דאפילו בן ט' חי שחיטת אמו מטהרתו, מכל מקום גידו וחלבו אסורין מן התורה, ומובא במחבר בלשון י"א ומשמע דס"ל העיקר ברוב הפוסקים אך בש"ך ד הכריע לזה באיסור בחלב וכ"ש בגיד ובפר"ח כתב אלא שיש לנו לחוש לסברת הרב כיון דמחייב עליה כרת. ומיהו בגיד יש לאסור מעיקר הדין, שכן דעת הרשב"א [תורת הבית בית ב שער ה ס, א; חולין צב, ב ד"ה ומיהו] וכן נראה בדעת הרי"ף [שם כה, א] ודלא כהב"י [שם ד"ה ומ"ש שנראה], וכבר הורה בן זקן מהר"י בן חביב ז"ל [הובא בב"י שם ד"ה ולענין], וכן דעת הגאונים להתיר בחלב ולאסור בגיד וכמו שכתב ראב"ן בסימן רע"ח. ומעמא דמילתא כתב הרשב"א במשמרת הבית [בית ב שער ה נמ, א] דבחלב לא מקרי חלב שור וכשב, אבל גיד הנשה קרינן ליה, דלא תלי בשור וכשב דעם יצירתו נאסר, והכי נקמינן.

²⁹ גבי גיד ברמ"א ובלבוש כתבו ויש להחמיר.

³⁰ שו"ע ונו"כ שם

³¹ ועיין פני יהושע פסחים כב. בתוד"ה הרי דם דמהאי טעמא ג"ה אסור דאין בנותן טעם לאו בכלל תאכלו ויפה כתב. ועיין נו"כ בשו"ע סה ז

³² לפי זה קלוט בן פקועה שהוא מותר בלא שחיטה חלבו נמי מותר לדעות המתירות, וכ"כ הרשב"א בת"ה בשם הרמב"ן ז"ל, פר"ח.

³³ ערוך השולחן יורה דעה סימן סז סעיף א – ד בביאור דעת ברמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ו הלכה ד

ד

³⁴ דעת הרמב"ם שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כל זמן שהוא מקלח ויוצא. וי"א³⁵ שלעולם אינו חייב אלא בדם שהנשמה יוצאה בו והיינו דם הקילוח. אבל דם השותת גם לאחר חיטה אין חייבים עליו.

אבל הדם השותת בתחלת הקזה קודם שיתחיל לקלח ודם השותת בסוף הקזה כשיתחיל הדם לפסוק, לכו"ע אין חייבין עליו. והרי הוא כדם האברים שדם הקילוח הוא דם שהנפש יוצאה בו. דם התמצית ודם האברים כגון דם הטחול ודם הכליות ודם ביצי זכר ודם המתכנס ללב בשעת שחיטה, ודם הנמצא בכבד, אין חייבין עליו כרת אבל האוכל ממנו כזית לוקה.

הדם המתכנס ללב בשעת שחיטה י"א³⁶ שאין בו כרת אלא הוא כדם האיברין וי"א³⁷ שדם הנמצא בחלל הלב מבית השחיטה הוא בא שהבהמה שואפת בעת שחיטה ומכנסת דם מבית שחיטה בחלל הלב וחייבים עליו כרת.

ח. מהו לפדות בנן פקועה ... כיון דאמרי שחיטת אמו מטהרתו כבשרא בדיקולא הוא או דילמא כיון דרהיט ואזיל ורהיט ואתי שח קרינא ביה

מצות עשה³⁸ לפדות כל אדם מישראל פטר חמור³⁹ זכר בשה אפילו אם שוה הרבה פחות ממנו, או בשויו של החמור⁴⁰, ואם לא רצה לפדותו מצות עשה לעורפו שנאמר ופטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו, ושתי מצות אלו נוהגות בכל מקום ובכל זמן, ומצות פדייה קודמת למצות עריפה.

³⁵ דעת תוס'

³⁶ דעת הרמב"ם

³⁷ דעת הר"ב בכריתות

³⁸ רמב"ם הלכות ביכורים פרק יב הלכה א

³⁹ היינו החמור הנולד ראשון לאמו

⁴⁰ שם הלכה יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

י"א⁴¹ שפודין בשה בן פקועה, ודעת רוב הראשונים⁴² שאין פודין בבן פקועה דכשחוט דמי. אבל אם השה בשויו של החמור פודין⁴³, ובן פקועה שנתנבלה אמו או נמצאת טרפה צ"ע⁴⁴.

⁴¹ דעת הרמב"ם שם הלכה ט וכן דעת המחבר שכא ד
⁴² הרא"ש שם בשם הר"ח וכ"נ דעתו בבכורות [אבל בחולין פ"ד פסק דפודין] וכ"פ חמור והרמב"ן והא"ז וי"ג
כן גם בדברי רבנו והיא ג' הר"י קורקוס והרדב"ז וכ"כ הרמ"א שם, ובמאירי חולין ע"ד ב' פסק דפודין וברבנו
ירוחם יש בזה סתירה דמתחלה פסק שפודין ואח"כ פסק שאין פודין:
⁴³ רש"י ד"ה בבן פקועה
⁴⁴ מנ"ח מצוה כ"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

